

DOBROŘEČENÍ JAKO ŽIVOTNÍ STYL

Mnoho lidí na světě živoří v těžkých podmínkách. Někteří se snaží alespoň něco si urvat pro sebe, jiní žijí bez jakékoliv naděje. Další pokládají život za veliký dar a snaží se pomáhat potřebným. Z čeho lze k tomu čerpat odvalu a obětavost?

Jelikož nás nad jiné zaujala osobnost Ježíše, chceme vědět, z čeho rozdával on.

K porozumění Ježíšovi ale potřebujeme také znát duchovní bohatství Izraele, z kterého Ježíš vyrostl (nespadl z nebe jako meteorit).

Dobrořečení nad dary života (první stupeň modlitby)

Ježíše neslo přátelství Otce, rodiny a přátel. Byl na světě rád. Vyrostl ve velké kultuře dobrořečení, hebrejsky „beracha“. Odmala viděl, jak jeho rodiče jeden druhého navzájem chválí a děkují si.

Představuji si to takto: „Ježíši,“ říkal Josef, „těšili jsme se s maminkou, až se narodíš, ale Bůh se ještě víc těší na každého člověka. Budeme spolu objevovat, jak nádherný svět nám připravil.“

Od rodičů i v synagóze Ježíš slyšel mnohá dobrořečení Hospodinu za krásu stvoření a bohatství života. „Děti,“ učil pan rabín, „Bůh nám říká: ‚Jsem tu pro vás.‘ Pečuje o nás víc než naši rodiče. Bůh slouží nám, ne my jemu! Bůh není závislý na naší vděčnosti a na našich modlitbách, ale modlitbou mu dobrořečíme za jeho přejícnost.

A pokračoval: „Děti, pamatujte si, být milován a umět mít rád je největším bohatstvím. Doma jste se od rodičů naučili, jak se pěkně chovat k druhým. Spolu se budeme učit stokrát za den si všimnout, čím vším nás obdarovává Bůh a hodní lidé. Uvidíte, jak mnoho jsme bohatí. Osvojíte si dobré mluvení o Bohu a lidech. Pro člověka, který umí žasnout nad pozorností druhého, je taková modlitba snadná.“

Před slavností dospělosti rabín říkal klukům: „Bůh nás pozval k dotváření světa, umí – jako nikdo jiný – ocenit cokoli dobrého, co se nám podaří. Ale pamatujte si, moudrý je ten, kdo ví, že jeho cena spočívá ne v jeho výkonu, ale v pozornosti, kterou mu Bůh prokazuje. Pro každého z nás Bůh stvořil svět a dal nám jednoho druhému. Klade nám na srdce, abychom s tímto bohatstvím dobře hospodařili a střežili je před zlem v sobě i okolo nás.“

V této kultuře Ježíš vyrůstal.

I my si v Bibli všímáme, co dobrořečení znamená a co obnáší. Z žasnutí nad štědrostí Boha vychází naše děkování, obdiv, chvála, oslava, velebení, vděčnost, ocenění za velikost stvoření a tvoření, úcta, uznání nezasloužené péče, vyznávání jedinečnosti Hospodina ... K dobrořečení patří i prosba a žehnání (obojí je ale třeba biblicky osvětlit).

Ježíš je pro nás největším učitelem. Od něj víme, že i my neobřezaní jsme z královského rodu, a že všichni lidé jsou božími dětmi. Od něj víme, že všechna krásna stvoření, nesmírné množství odstínů barev, vůní, tvarů, zvuků, chutí ..., naše děti, rodiče, naši drazí jsou osobním darem Boha každému z nás. Zažíváme zázrak, zahlédneme to, co je za naším tělesným zrakem – skrze dar se my obdarování setkáváme s Dárce. „Jsem rád, že se ti líbí tento mrak, muzika, dobré jídlo, věrný přítel ...“, říká Stvořitel, „těšil jsem se, že to oceníš a budeš tím potěšen.“

Je příjemné být středem pozornosti milujících a Milujících.

Bůh je velkorysý – a nezahanbuje nás tím, že nás má rád víc než my jeho.

Takto obdarování pak i my toužíme rozdávat. Těší nás žít pro druhé, učíme se pro ně vymýšlet různé pozornosti, aby věděli, že je máme rádi.

Jedním z největších darů od Boha jsou pro rodiče děti. Bůh rodičům svěřuje to nejcennější, co má. Je pro nás ctí, že můžeme – jako rodiče – být dětem prvními a nenahraditelnými učiteli o Bohu. To, co děti o Bohu slyší doma a v kostele, jim žádná univerzita neposkytne.

Malé děti zajímá to, co jim chutná a co jim je příjemné. Od toho začínáme, říkáme jim např.: „Chutná ti pomeranč? Je od Boha ...“

Později se s dětmi ptáme dál: „Kdopak asi ty pomeranče vypěstoval? Jestlipak se má ten pan sadař dobře? Je zdravý? Má ženu a děti? Důvěřuje Bohu? ...“ Při společné modlitbě táta Bohu děkuje za všechno, co pro ně maminka dělá, a maminka děkuje za tátovu péči o rodinu ...

S většími dětmi si už můžeme povídat o tom, co pomerančovník potřebuje ke své úrodě ... „Strom dostal program k životu od Tvůrce. My pomeranče vyrobit neumíme. My jsme dostali jiný

program ...“ „A kdo dal program Tvůrci?“ zptal se Jáchym ze čtvrté třídy (ví, že země byla kdysi žhavou hmotou bez života). Zatím mu stačila odpověď: „Bůh je první programátor.“

Podporujeme děti v objevování, žasnutí a vděčnosti. Učíme je základům naší kultury (zdravit druhé a usmát se na ně, poděkovat, poprosit, pochválit, umět se rozdělit, nabídnout pomoc potřebnému, zastávat se slabších, přiznat a napravovat své chyby, omlouvat se).

Než naše děti poprvé přijmou pozvání ke Stolu Páně, mají za úkol spočítat cenu nedělního oběda (potraviny, tepelnou energii, práci maminky a těch, kteří pomáhají s vařením). Ptají se, jak dlouho na oběd pracuje táta a jak dlouho maminka. „Děti,“ říkám jim, „ale to, kolik peněz stojí oběd, je jen malou částí toho, co u nedělního stolu dostáváme.“

Nic nepokládáme za samozřejmost. Dospělé prosím, aby spočítali něco z toho, co dostali od svých rodičů za ta léta, než sami začali vydělávat (jídlo, ošacení, část provozních nákladů na bydlení, cenu jízdenek do školy, cenu velkých dárek ...), a pak aby dětem vyprávěli, k jaké sumě peněz došli. A dětem řekli: „To vše je, děti, jen malou částí (jako viditelná část ledovce v moři) z toho, co mně dědeček s babičkou dali.“ Penězi nelze vyčíslit hodnotu úsměvu, pohazení, vlídného a pěkného prostředí domova, to, že nám rodiče dali příklad charakterního jednání nebo že nás vedli ke vkusu.

Základní slovní formou biblického dobrořečení je vyjádření: „Chvályhodný je Hospodin, který ...“, „Velebíme tě, Bože náš (dobrořečíme, oslavujeme ...).“ Nejen v žalmech se s dobrořečením často setkáváme.

Čím víc obdarování za den objevíme, tím více nám stoupá dobrá nálada. Jsme opojeni božím duchem (jinak a víc než třeba při ochutnávce dobrých vín). Znáte lepší antidepresivum?

Dobrořečení za boží slovo (druhý stupeň modlitby)

Ježíš vyrostl v pozoruhodné kultuře dobrořečení – v žasnutí nad tím, co od Boha dostáváme, za pozornost Boha k člověku a za jeho slovo.

Pohané si božstva představovali podle svých vládců a těm poddaní za řeč nestáli. Izraelité si vážili, že s nimi Bůh mluví. Vzpomínáte? – „Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako když někdo mluví se svým přítelem.“ (Ex 33:11)

Biblické osobnosti se snažili Bohu porozumět, naslouchali, hledali, ptali se, někdy se Bohu vzpírali – to vše patří ke vztahu a rozhovoru. Často jejich odpověď vyústila dobrořečením.

V Bibli najdeme celou řadu dobrořečení. Dobře známe chvalozpěv Zachariášův nebo chvalozpěv Ježíšovy matky – a i tyto modlitby vycházejí ze starých izraelských berachot. Mnohé biblické modlitby dobrořečením začínají i končí, např. modlitba Davidova (1 Pa 29:10-20). Ježíš svůj život označil za dobrořečení Otcí (J 17:1n).

Mnohokrát Ježíš dobrořečil Otcí: nad chleby a rybami (Mk 6:41), bral děti do náruče a „žehnal jim“ (vyslovil nad nimi berachu – Mk 10:16), děkoval Otcí, že myslí na „maličké“ (Mt 11:25-27), u hrobu Lazara řekl: „Otče, děkuji ti, žes mě vyslyšel“ (J 11:41), při Velikonoční hostině dobrořečil Otcí nad chlebem a kalichem (Mk 14:22-24).

„Ježíši,“ říkala Marie synkovi, „to je dobře, že náš tatínek není němý, co všechno nám vypráví ..., a co teprve nám o nás a o sobě vypráví Bůh... Nikdo jiný o nás nemluví tak pěkně jako on.“

I my svým dětem odkrýváme krásu biblických příběhů. Jsou to o perly světové a náboženské literatury. To, co naše děti slyší doma a v kostele o Bohu, jim neposkytne žádná univerzita. (Helenka ze třetí třídy mě potěšila: „Nejraději mám příběh o Davidovi a Jónatanovi.“)

Ježíš nám k vyučování Mojžíše a Proroků přidává své vyučování. Učí nás mluvit s Bohem inteligentně a pečlivě.

Zkoumáme, čím pro Ježíše byla práce, setkávání s lidmi a s Otcem, modlitba, půst ... Učí nás, že Bůh nepotřebuje rádce ani lobbisty. Ví, co potřebujeme, nemusíme ho přemlouvat. Stačí ho poprosit o něco jednou. Ušetřený čas máme věnovat úsilí o porozumění jeho plánům a prosit o pomoc k jejich uskutečnění.

Setkání s někým, koho si vážíme, kdo nás má rád a s kým si rozumíme, nás povznáší.

Mojžíšova tvář po setkání s Bohem tak zářila, že musel před lidmi nosit závoj (srv. Ex 34:29n).

Také Ježíšovi při setkání s Mojžíšem a Eliášem před Bohem zářila jeho tvář (srv. Mt 17:2).

Jeho učedníci vídali, jak Mistra setkání s Otcem proměňuje a prosili ho, aby je naučil se s Bohem

podobně setkávat (srv. Lk 11:1).

Nasloucháme-li Božím slovu, necháme-li se osvítit Boží moudrostí, objevujeme, proč a k čemu nám Bůh své dary dává a jak s nimi máme hospodařit. Čím déle někoho známe, tím víc poznáváme jeho názory a čím dál víc si s ním rozumíme. Můžeme dobře odhadnout, co by nám v určité situaci řekl, nebo poradil. Bohu můžeme v mnohém porozumět.

Spolupracujeme-li s Bohem, děláme svým počínáním Bohu čest – pak o nás platí, že jednáme jako „boží lid, královské kněžstvo, zvláštní vlastnictví“ a můžeme být jeho „chválou, okrasou a věhlasem“. (Srv. Dt 26:28-29)

Objevujeme, co jsme dříve nevěděli, co nás dříve ani nenapadlo. Kdo Ježíše přijal za svého Učitele a Mistra života, učí se od něj pracovat, modlit se i slavit. Každá naše dobrá práce a činnost může být oslavou Boha. Chceme od Ježíše odkoukat a přijmout jeho životní náhled, postoj, životní styl. Objevujeme novou krásu života. Nahlížíme, že jsme milovanými dcerami a milovanými syny božími. Od Ježíše se učíme ušlechtilému jednání dcer a synů královských.

K dobrořečení patří také prosba – ale ne ta pohanská. (S mocnými sousedy je radno dobře vycházet, proto se pohané snažili získávat přízeň božstev, usmiřovat si je, zavázat si je. Obětovali božstvům – dávali, aby dostali. Před pár roky podobně někteří dávali paní Nagyové, sekretářce premiéra, šperky a kabelky. Proč? Aby od ní něco získali!)

Bůh z nás nedělá žebráky. Ani od maminky jsme si nemuseli vyprošovat oběd, ani tatínek nemusel od maminky pro nás nic vyprošovat. Prosili jsme jí třeba o jídlo – i když je pro nás už měla na stole – ale naše prosba byla projevem vděčnosti, nepokládali jsme její službu pro nás za samozřejmost. Kdybych nějakou maminku prosil, aby dětem vařila a prala, divila by se, z čeho jí podezírám, to vše přece ráda dělá!

Už v hymnu o stvoření a zahradě Edenu slyšíme, že nám Bůh dal vše nejkrásnější, nic si nenechal pro sebe (jako panovníci a boháči). „Vše, co mám, je tvé,“ říká. (Srv. Lk 15:31) „Váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.“ (Srv. Mt 6:7-8) Naše prosby k Bohu jsou také projevem naší úcty a vděčnosti.

Jak to, že lidé často Boha žádají, aby: „dal chléb hladovějícím, zabránil válkám, dal světu mír, aby dal moudrost politikům“. Pokud já nebo prezident nestojíme o Boží pomoc, Bůh s námi nehne. A nebude s námi manipulovat. „Bůh je milostivý, plný slitování, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný“ (Ex 34:6). Bůh svěřil svět nám, a nabízí nám svou pomoc. Máme ho prosit, aby nám(!) pomohl dělit se s potřebnými, aby nám pomohl stavět se proti zlu. Aby nám pomáhal zbavovat se strachu, když se máme zastávat ponižovaných a mocné upozorňovat na jejich chyby. Máme si ale všimnout, za co především máme prosit. (Srv. např. Lk 11:13)

(Co myslíte, kterou modlitbu se asi Ježíš nejčastěji modlil?)

O žehnání budeme mluvit někdy příště (potřebuji k tomu další prostor). Písmo nás učí, čím požehnání je, kdo smí komu žehnat, co žehnání vyžaduje od žehnajícího a co vyžaduje od toho, komu je žehnání zvěstováno.

Dobrořečení při slavení (třetí stupeň modlitby)

Tomu se také budu věnovat příště. Alespoň zatím stručně:

Už starému Izraeli Bůh nabídl přátelství, které přirovnal k manželství.

Nikdy by nás nenapadlo, jak blízko si nás Bůh připustil, jak závratné místo máme v jeho srdci. Ježíš nám nabízí závratné porozumění s Bohem. Chce s námi být „jedno tělo a jedna duše“. Získal si naše srdce a my si chceme, krok za krokem, osvojit jeho způsob myšlení, mluvení a jednání. Přislíbil nám k tomu svou pomoc.

Bůh je větší, než si myslíme ...

Modlitba dobrořečení není složitá a obtížná, je příjemná a krásná, a nejsme při ní roztržiti.

Václav Vacek